

Rapport

2025:2

Ideologiskt avstånd mellan väljarkåren och regeringarna: en sociokulturell dimension

Hanna Näslund

Valforskningsprogrammet

Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

2025.03.04

www.gu.se/valforskningsprogrammet

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Valforskningsprogrammets rapportserie

Sedan 1950-talet genomför Valforskningsprogrammet empiriska undersökningar om den svenska demokratins tillstånd och utveckling. Rapportserien är vår viktigaste publikationskanal för att bidra till samhällets kunskapsförsörjning på demokratiområdet. Målsättningen är att sprida fakta och forskningsresultat som rör val och väljarbeteende till en bred publik av forskare, studenter, journalister, politiker och allmänhet.

The SNES Program Report Series

Since the 1950s, Swedish National Election Studies Program conducts empirical research on the condition and development of the Swedish democracy. The Report Series is one of our main publication outlets. The aim is to publish facts and research results about elections and voting behavior to a broad audience of researchers, students, journalists, politicians and the public.

Citering:

Näslund, Hanna (2025). Ideologiskt avstånd mellan väljarkåren och regeringarna: en sociokulturell dimension. Valforskningsprogrammets rapportserie 2025:2. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.

Redaktör för rapportserien:

Maria Solevid

Ideologiskt avstånd mellan väljarkåren och regeringarna: en sociokulturell dimension

HANNA NÄSLUND
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

Sammanfattning

Att förstå perceptioner av ideologiska positioner är en grundpelare inom forskningen om väljarbeteende. En kartläggning av det ideologiska avståndet mellan väljare och den förda regeringspolitiken kan ge viktiga insikter om väljarnas bedömningar av regeringarnas prestationer, och därmed indikera i vilken riktning politiken är på väg i framtiden. Tidigare forskning har undersökt väljarnas ideologiska positionering i relation till deras uppfattningar av regeringspartiernas ideologiska placering enligt vänster-högerdimensionen. För att få en mer träffsäker bild av dagens politiska klimat är det däremot viktigt att också analysera den ideologiska positioneringen längs den allt mer relevanta sociokulturella skalan, som ofta sammanlänkas med attityder som rör frågor om invandring och det mångkulturella samhället. Denna rapport tar avstamp i analysen av det ideologiska avståndet mellan väljare och regering från *Väljarna och valet 2022*. Med data från Valundersökningarna 2018 och 2022 konstrueras en modell att använda för att mäta det uppfattade avståndet mellan väljarnas och regeringspartiernas ideologiska positionering längs den sociokulturella skalan.

Summary

Understanding perceptions of ideological positions is a cornerstone of voter behavior research. Mapping the ideological distance between voters and the policies implemented by the government can provide valuable insights into voters' assessments of government performance, and thus indicate the direction in which politics may move in the future. Previous research has examined voters' ideological positioning in relation to their perceptions of government parties' ideological placement on the left-right spectrum. However, to obtain a more accurate picture of today's political climate, it is also important to analyze ideological positioning along the increasingly relevant socio-cultural scale, often linked to attitudes regarding issues such as immigration and the multicultural society. This report draws on the findings from *Väljarna och valet 2022* and, using data from the 2018 and 2022 Election Studies, constructs a model to measure the perceived distance between voters' and government parties' ideological positioning along the socio-cultural scale.

Relativ ideologisk positionering

Väljarnas uppfattningar om var tyngdpunkten i den förda regeringspolitiken ligger, i relation till deras egna preferenser, har stor betydelse för hur regeringar bedöms och eventuellt straffas eller belönas vid kommande val. Detta är särskilt relevant i flerpartisystem, som exempelvis det svenska, där regeringar väljs indirekt och ofta kräver koalitioner mellan flera partier för att skapa majoriteter (Oscarsson, et al. 2024). Det medför att väljarna röstar på ett specifikt parti, men regeringspolitiken formas genom förhandlingar mellan partier som kan tänkas ha olika ideologiska inriktningar. Den slutgiltiga kompromissen mellan regeringspartierna motsvarar därmed inte alltid exakt den ideologiska positionering partiet utlovade sina väljare under valkampanjen. Därför är mätningar av väljarnas ideologiska positionsbedömningar centrala; de speglar både väljarnas förväntningar och ger en indikation på framtida utvärderingar av den framförhandlade regeringens prestationer.

Regeringens politik bör spegla de åsiktsförhållanden som råder hos folket. Detta är en normativ målsättning som finns bland väljare och politiker i parlamentariska system. Den faktiskt förda regeringspolitiken, genom ledamöterna i parlamentet, förväntas således indirekt alltid ha stöd av en majoritet av den väljarkår som valde dem (Strøm, Müller, och Bergman, 2003). Allt för stora avstånd mellan den förda regeringspolitiken och väljarnas preferenser kan skapa frustration hos väljarkåren och ge upphov till missnöje och spänningar, som i sin tur kan rubba den politiska stabiliteten. Då kan en regerings möjlighet att bli omvald påverkas (Oscarsson, et al. 2024).

För att förstå dynamiken mellan väljarnas ideologiska positionering och den förda regeringspolitiken är Christopher Wlezien (1995) termostatteori hjälpsam. Teorin bygger dels på att det finns två tydligt skilda ideologiska läger i den politiska sfären, dels på idén om en väljarkår som är relativt informerad kring vad folkvalda politiker gör, och att folkvalda politiker, i sin tur, är lyhörda gentemot eventuella förändringar i väljaropinionen. Väljarkåren fungerar som en termostat på så vis att den uttrycker en efterfrågan om varmare eller kallare temperaturer i den förda politiken som sedan känns av och besvaras av folkvalda politiker. I praktiken innebär det att när regeringspolitiken avviker för mycket från väljarnas ideologiska preferenser svarar väljarna genom att justera sina relativa preferenser i den föredragna ideologiska riktningen; går regeringen för långt vänsterut reagerar väljaropinionen genom att dra högerut, och vice versa (Coggins et al., 2014).

Termostatteorin handlar bara om relativ förändring av ideologisk ståndpunkt, inte absolut förändring. Det är givetvis fullt rimligt att delar av väljarkåren av olika anledningar helt enkelt byter åsikter i politiska frågor, och därmed förflyttar sin positionering på den ideologiska skalan. Det termostatteorin kan användas till att belysa är den *relativa* positioneringsförflyttningen som sker när politiken drar för långt i någon riktning. En hypotetisk väljare som placerar sig strax till höger om mitten på en vänster-högerskala skulle exempelvis föredra att en regering långt ut på högerkanten drog sig vänsterut, för att på så vis närma sig väljarens egna åsikter. Det betyder inte att väljaren plötsligt gjort absoluta åsiktsförändringar och inte längre identifierar sig något till höger om mitten, utan det betyder att väljaren helt enkelt står till vänster i relation till den förda regeringspolitiken (Coggins et al., 2014). Även om en stor del av väljarna aldrig skulle ändra sina politiska preferenser i absoluta termer skulle relativa förändringar med stor sannolikhet ske som följd av ideologiska maktskiftet vid regeringsbyte. På så sätt är det alltid att förvänta ett termostatiskt svar i väljarkåren (Stimson, 2012).

Vänster-högerskalan och den sociokulturella skalan

En förutsättning för meningsfull politisk kommunikation i demokratiska system är att medborgare tillämpar olika kognitiva genvägar för att strukturera och hantera information om den politiska verkligheten (Oscarsson, 1998). Sådana genvägar hjälper medborgare, som i regel saknar tillräckliga resurser för att göra välinformerade avvägningar om varje enskild politisk fråga, att processa information om politiska

partier, att navigera sig ideologiskt och att skapa och ge uttryck för sina politiska preferenser. Ideologiska förenklingsverktyg skapar förutsättningar för en kollektiv syn på konfliktstrukturen i partisystemet – de huvudsakliga konfliktdimensionerna och hur partierna förhåller sig till dem. Utan genvägar riskerar väljare att misstolka partiernas budskap och ha svårt att utveckla sina politiska preferenser (Oscarsson, 1998).

En central del av den statsvetenskapliga forskningen berör kartläggningen av väljarnas och partiernas positioneringar längs vänster-högerskalan (Freie, 2015; Oscarsson et al., 2024). Detta är det mest använda förenklingsverktyget; vänster-högerdimensionen har varit den dominerande ideologiska konfliktdimensionen i över 150 år. Genom att kartlägga hur väljarna själva uppfattar och förhåller sig till den politiska konfliktstrukturen går det att bättre förstå både varför väljare röstar och varför de röstar just som de gör. I linje med termostatteorin innebär det att ju kortare ideologiskt avstånd en väljare uppfattar mellan sig själv och ett parti, desto större är sannolikheten att detta parti får väljarens röst (Oscarsson, 1998). Att svenska väljare under lång tid visat sig vara väl bekanta med vänster-högerdimensionen, och med god samstämmighet placerat ut partierna på en sådan skala (Holmberg, 1981; Gilljam och Holmberg, 1995; Oscarsson, 1998), bör därmed ses som ett argument för vänster-högerskalans betydelse som förenklingsverktyg.

Trots detta har väster-högerdimensionens relevans varit ständigt ifrågasatt sedan 1970-talet. Kritiken grundar sig framför allt i att den förut så distinkta strukturella uppdelningen mellan den endimensionella vänster- och högerideologin (konflikten mellan arbetare och ägare av produktionsmedlen) blivit alltmer otydlig i takt med globaliseringen. Andra konflikter har tagit allt större plats i det politiska landskapet. Dessa innefattar bland annat konflikter kring kärnkraft, EU-frågor, kristna värderingar, immigration och miljö. Särskilt relevanta blir de konfliktdimensioner som starkt förknippas med framgångar för nya politiska partier (Gilljam och Holmberg, 1995; Oscarsson, 1998). Inte minst har en sociokulturell dimension – ofta kallad GAL/TAN (Grön, Alternativ, och Libertariansk/Traditionell, Auktoritär och Nationalistisk) – vuxit fram i relation till den horisontella vänster-högerskalan (Dassoneville et al., 2023; Marks et al., 2019). Till vänster i den sociokulturella dimensionen finns de som omfamnar det öppna, liberala samhället och välkomnar internationella institutioner och auktoriteter. Till höger placeras de som framhåller vikten av nationell suveränitet, traditionella värderingar och framför allt minskad invandring till den egna nationen (Marks et al., 2019).

I en internationell jämförelse dominerar fortfarande den endimensionella vänster-högerkonflikten i Sverige (Karlsson och Gilljam, 2014). I viss utsträckning går det att hävda att vänster-högerdimensionen "äter upp" de andra konflikterna – dess dominans som förenklingsverktyg gör att andra politiska frågor anpassas efter den redan befintliga, välkända och kognitivt lättillgängliga ideologiska linjen från vänster till höger, även om konfliktdimensionen i sig egentligen inte går att föra tillbaka till vänster-högerskalan (Oscarsson, 1998). Ett exempel är att miljövänliga åsikter ofta förekommer tillsammans med vänsteråsikter, trots att miljöfrågan traditionellt klassats som utanför vänster-högerdimensionen. Ett annat exempel där nyanser kan gå förlorade är väljare med klassiska vänsteråsikter vad beträffar den ekonomiska politiken, men som positionerar sig till höger i sociokulturella frågor (Brug och Van Spanje, 2009). I det facket sätter sig bland annat Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson, som menar att hans parti inte är ett högerparti, utan att de blivit placerade där på grund av deras inställning till invandring (Anna Gullberg, 2022). Samtidigt visar studier att väljare är fullt kapabla att positionera partier längs andra konfliktlinjer än vänster-högerskalan (Gilljam och Holmberg, 1995; Oscarsson, 1998; Dassoneville et al., 2023). Trots vänster-högerskalans dominans finns det således rimliga belägg för att nyansera bilden av väljarnas ideologiska positionerande med en tvådimensionell modell.

Syfte

En av de mest framträdande politiska konflikterna i Sverige i dag handlar om flyktingmottagning. Sedan millennieskiftet har frågans betydelse för partival i Sverige gått från 3 procent (1998) till 30 procent vid valet 2018 och 26 procent vid valet 2022 (Oscarsson et al., 2024). I linje med tidigare forskning bedöms flyktingfrågan ha stark koppling till sociokulturella värderingar (Dassoneville, et al., 2023), och används således som en ”proxy” för dessa i denna rapport.

Väljarnas uppfattning om partiernas inställning till invandring- och flyktingpolitik har länge kartlagts av Valforskningsprogrammet. Redan i valundersökningen år 1994 introducerades, som tillägg till vänster-högerskalan, fyra nya konfliktdimensioner för respondenterna att placera ut partierna på. En av dessa var inställning till flyktingpolitiken – var väljarna uppfattade partiernas position på en skala som gick från restriktivt till generöst flyktingmottagande. Det var dock först i valundersökningen 2018 som frågan om var *väljarna själva placerar sig* längs en sådan skala ställdes, och därmed möjliggjorde en analys av det ideologiska avståndet mellan väljare och partier på en tvådimensionell skala.

För att inte missa viktiga nyanser i den ideologiska positioneringen är det viktigt att, utöver vänster-högerdimensionen, även studera var väljare positionerar sig själva och var de uppfattar tyngdpunkten i den förda politiken på en separat sociokulturell skala. Därför är syftet med denna rapport att konstruera ett sådant ideologiskt mått med hjälp av data från de svenska valundersökningarna år 2018 och 2022. Genom detta mått kan vi överblicka och jämföra väljarnas perception av det ideologiska avståndet mellan dem och den förda regeringspolitiken på en tvådimensionell skala och således utröna potentiellt viktiga ideologiska nyanser i det svenska politiska landskapet.

Metod

Sedan 1979 har data som visar både väljarnas ideologiska positioner och deras perceptioner av partiernas ideologiska placering samlats in via Valundersökningen. Dessvärre har inte frågan om var väljarna uppfattar att den ideologiska tyngdpunkten i den förda regeringspolitiken ligger ställts i valundersökningarna, och den första mätningen av det slaget är beräknad år 2026. Däremot har frågan ställts om var väljarna uppfattar den ideologiska tyngdpunkten hos samtliga riksdagspartier. För att hantera detta problem går det att skapa ett indirekt mått baserat på väljarnas uppfattning om de partier som formellt ingår i respektive regering, viktat efter inbördes styrkeförhållanden mellan regeringspartierna. Detta mått utvecklades och användes i kapitel 44 i *Väljarna och valet 2022* (Oscarsson et al., 2024), och kommer användas på samma sätt i denna analys.

Som nämndes ovan har sedan 2018 även data samlats in som visar väljarnas sociokulturella ideologiska positionering och deras perceptioner av partiernas sociokulturella ideologiska positionering. Respondenterna har blivit ombedda att placera in de olika partierna på en skala från 0 till 10 efter hur generös eller restriktiv de uppfattar att partiernas inställning till hur många flyktingar Sverige bör ta emot är. Detta mått är också viktat efter inbördes styrkeförhållanden mellan regeringspartierna.

I analysen ingår också väljarnas egna placeringar på de ideologiska skalorna. Därtill ingår väljarnas perceptioner av den ideologiska tyngdpunkten hos Januaripartierna (Socialdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Miljöpartiet) 2018 och Tidöpartierna (Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna) 2022, som viktats efter samma principer som regeringarna.

Resultat

Figur 1 visar väljarkårens genomsnittliga vänster-högerposition i relation till regeringarna 2018 och 2022 respektive de partier som utgjorde regeringsunderlag, det vill säga Januariavtalspartierna (JA) och Tidöpartierna. Genomsnittsväljaren befinner sig

något till höger om mitten (5) (och har gjort det sedan 2006 (Oscarsson et al., 2024, 473)). Generellt sett ligger svenska regeringars förda politik relativt långt ifrån genomsnittsväljaren. År 2018 var det upplevda avståndet mellan genomsnittsväljaren och Löfvens regering 2,34 enheter, medan det upplevda avståndet mellan väljarna och Januaripartierna bara var 1,41 enheter. Efter valet 2022 har det upplevda ideologiska avståndet ökat. Avståndet mellan väljarna och Kristerssons regering är 2,78 enheter. Kristerssons regering uppfattas också av väljarna som längre till höger på vänster-högerskalan än någon annan regering (Oscarsson et al., 2024). Tidöpartierna, det vill säga regeringspartierna och Sverigedemokraterna, uppfattas som ytterligare något längre högerut än regeringen 2022 på samma skala.

Figur 1 Självschattad vänster-högerposition i väljarkåren samt väljarnas uppfattningar av regeringars och regeringssamarbetens vänster-högerpositioner längs vänster-högerskalan (medelvärden på en skala 0-10)

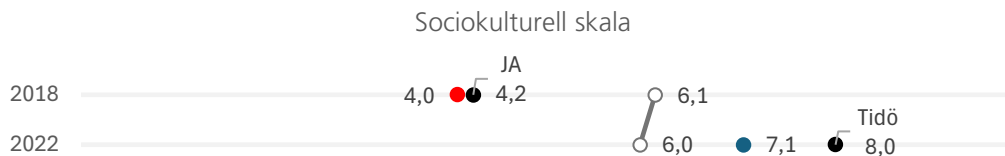

Källa: Valundersökningarna 2018–2022.

Kommentar: Skalan som använts går från 0 "långt till vänster" till 10 "långt till höger" med mittenkategorin 5 "varken till vänster eller höger". Genomsnittet för väljarkåren som helhet och för de olika regeringarna är viktade efter såväl valresultaten som regeringspartiers inbördes storlek. I beräkningarna av regeringarnas genomsnittliga positioner ingår endast partier som formellt ingått i den tillträdande regeringen efter respektive val. 2018 bestod regeringen ledd av Stefan Löfven av Socialdemokraterna och Miljöpartiet. 2022 består regeringen ledd av Ulf Kristersson av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Eventuella stödpartier eller partier som är del av ett regeringsunderlag har inte räknats med. JA = Januariavtalet. Tidö = Tidöavtalet. I JA ingår Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna, i Tidö ingår Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna. Vit cirkel motsvarar väljarna, röd cirkel regeringen Löfven och blå cirkel regeringen Kristersson.

Figur 2 visar väljarkårens genomsnittliga vänster-högerposition på den sociokulturella skalan i relation till regeringarna, Januaripartierna och Tidöpartierna. I breda drag följer den samma trender som uppvisas med vänster-högerskalan: genomsnittsväljarna står till höger om mitten i flyktingfrågan både 2018 och 2022 med en genomsnittlig position på 6 på den elvagrådiga 0–10 skalan. Regeringarna, Januaripartierna och Tidöpartierna placeras i samma följdordning längs skalan som tidigare. Det finns ett antal noterbara skillnader. För det första står den genomsnittliga väljaren ungefär en halv måtenhet längre högerut på den sociokulturella skalan jämfört med positioneringen på vänster-högerskalan både 2018 och 2022. För det andra uppfattas Löfvens regering och Januaripartierna som mycket närmre varandra ideologiskt på den sociokulturella skalan (bara 0,2 måtenheter skiljer dem åt), jämfört med avståndet mellan dem på vänster-högerskalan. Det motsatta mönstret uppfattas hos Kristerssons regering 2022 och Tidöpartierna, som upplevs stå varandra ideologiskt närmre på vänster-högerskalan jämfört med den sociokulturella. Ytterligare en skillnad är att medan Kristerssons regering upplevdes stå rekordlångt ifrån den genomsnittliga väljaren på vänster-högerskalan (Oscarsson et al., 2024), var skillnaden mellan regeringen 2022 och genomsnittsväljaren bara 1,1 enheter på den sociokulturella skalan. Det är också ett mindre avstånd mellan väljarnas genomsnittsposition (6,0) och Tidöpartiernas upplevda genomsnittsposition (8,0) på den sociokulturella dimensionen (2 enheter) jämfört med vänster-högerskalan (tre enheter).

Figur 2 Självskattad vänster-högerposition i väljarkåren samt väljarnas uppfattningar av regeringars och regeringssamarbetets vänster-högerpositioner längs den sociokulturella skalan (medelvärden på en skala 0-10)

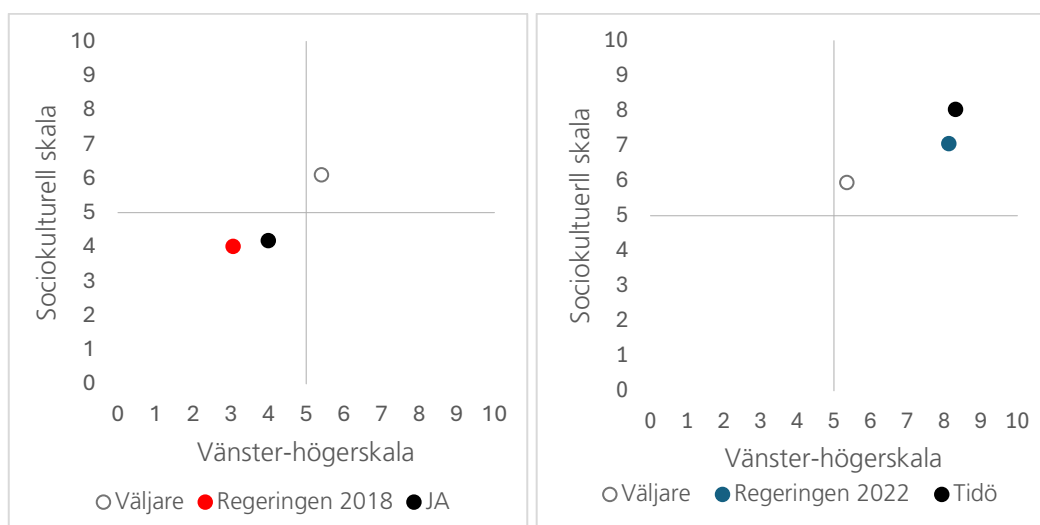

Källa: Valundersökningarna 2018–2022.

Kommentar: Skalan som använts går från 0 "vi bör vara generösa när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige" till 10 "vi bör vara restriktiva när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige".

Figur 3 visar samma resultat som Figur 1 och Figur 2 i form av en tvådimensionell modell, där den vertikala skalan visar sociokulturella positioner och den horisontella skalan visar vänster-högerpositioner.

Figur 3 Självskattad vänster-högerposition i väljarkåren samt väljarnas uppfattningar av regeringars och regeringssamarbetets vänster-högerpositioner längs vänster-högerskalan och den sociokulturella skalan (medelvärden på två 0-10 skalor)

Källa: Valundersökningarna 2018–2022.

Kommentar: Skalan som använts för att mäta traditionella vänster-högeruppfattningar går från 0 "långt till vänster" till 10 "långt till höger" med mittenkategorin 5 "varken till vänster eller höger". Skalan som använts för att mäta kulturella vänster-högeruppfattningar går från 0 "vi bör vara generösa när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige" till 10 "vi bör vara restriktiva när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige". I figuren ovan motsvarar den övre delen av den sociokulturella dimensionen mer restriktiva flyktningstyper och den lägre delen mer generösa flyktningstyper. Genomsnittet för väljarkåren som helhet och för de olika regeringarna är viktade efter såväl valresultaten som regeringspartiers inbördes storlek. I beräkningarna av regeringarnas genomsnittliga positioner ingår endast partier som formellt ingått i den tillträdande regeringen efter respektive val. 2018 bestod regeringen ledd av Stefan Löfven av Socialdemokraterna och Miljöpartiet. 2022 består regeringen ledd av Ulf Kristersson av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Eventuella stödpartier eller partier som är del av ett regeringsunderlag har inte räknats med. JA = Januariavtalet. Tidö = Tidöavtalet. I JA ingår Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna, i Tidö ingår Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna. Vit cirkel motsvarar väljarna, röd cirkel regeringen Löfven och blå cirkel regeringen Kristersson.

Diskussion

Resultaten visar på ett visst stöd för termostatteorin, även om väljarnas positionsförflyttningar mellan 2018 och 2022 var mycket små både på vänster-högerskalan och den sociokulturella skalan. När en högerregering kommer till makten justeras väljarnas relativa positionering något vänsterut på båda skalorna, samtidigt som väljarna på båda skalorna 2018 stod till höger om den tidigare vänsterregeringen.

Det finns en skillnad i hur väljarna uppfattar regeringspartiernas ideologiska positionering längs den sociokulturella skalan jämfört med vänster-högerskalan. Medan det ideologiska avståndet mellan väljare och regering slog rekord i och med KristerSSons regering 2022 med vänster-högerskalan är avståndet betydligt kortare längs den sociokulturella skalan. Med andra ord nyanseras resultaten när vi använder den tvådimensionella modellen.

Rapporten har ett antal begränsningar. För det första används relativt trubbiga mått. Väljarnas uppfattning av den förda regeringspolitiken operationaliseras genom viktade genomsnitt av olika partier, snarare än av regeringen som helhet. Måttet som används i rapporten utgår från att väljarna har kännedom om vilka partier som ingår i respektive regering och regeringssamarbete och bedömer den förda regeringspolitiken därefter. Vidare bygger den sociokulturella dimensionen på en enda fråga om flyktingmottagande. Även om flyktingmottagande är en bra proxy för den sociokulturella dimensionen finns det andra ställningstaganden som kan tänkas vara minst lika relevanta som proxy för sociokulturellt ideologiskt positionerande (exempelvis ställningstagande i frågor som rör klimatåtgärder).

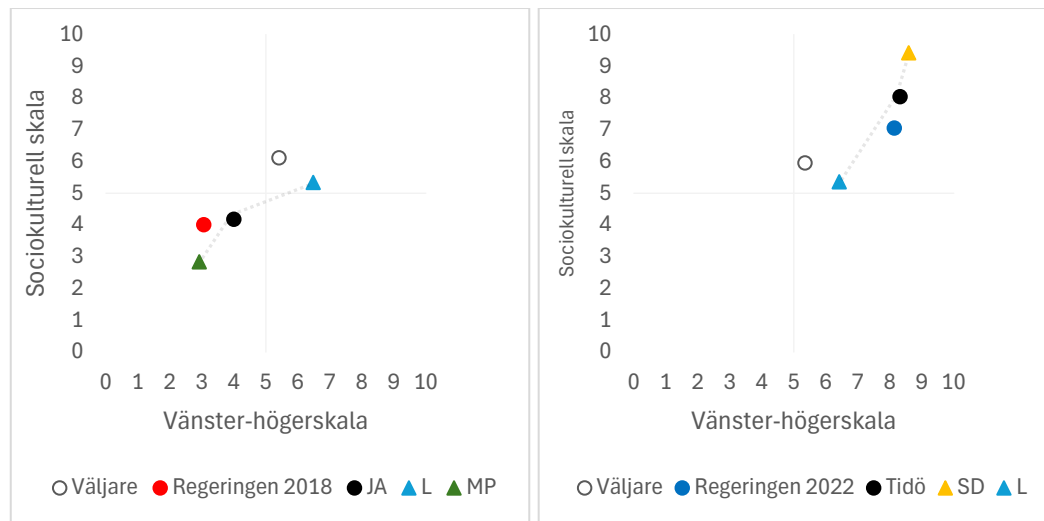
För det andra bygger samtliga analyser på data från både förvals- och eftervalsundersökningar. Det innebär att en del av respondenterna faktiskt inte kunnat veta var tyngdpunkten i den förda politiken ligger, eftersom regeringen ännu inte var tillsatt vid deras svarstillfälle. Jag valde att inte sortera bort dessa respondenter för att möjliggöra jämförelser med analysen i *Väljarna och valet 2022*, där respondenter från båda grupperna också tagits med. Framtida analyser av detta slag kan med fördel sortera bort förvalsgrupperna för att med bättre precision kunna uttala sig om väljarnas uppfattning om den förda regeringspolitiken.

Referenser

- Coggins, K. E., Stimson, J. A., Atkinson, M. L., & Baumgartner, F. R. (2014). Beyond the thermostat: A theory of public opinion change.
- Gilljam, M., & Holmberg, S. (1995). *Väljarnas val* (1. uppl.). Fritze.
- Gullberg, A. (2022). Åkesson: "Att skrämmas är sossarnas paradgren". Expressen, 28 augusti. <https://www.expressen.se/nyheter/akesson-att-skrammas-ar-sossarnas-paradgren/>
- Freire, A. (2015). Left–right ideology as a dimension of identification and of competition. *Journal of Political Ideologies*, 20(1), 43-68.
- Holmberg, S. (1981). *Svenska väljare*. LiberFörlag.
- Karlsson, D., & Gilljam, M. (2014). Svenska politiker: om de folkvalda i riksdag, landsting och kommun. *Santérus*.
- Marks, G., Rovny, J., & Hooghe, L. (2019). A cleavage perspective on european party competition. *The Palgrave Handbook of EU Crises*, Cham: Palgrave Macmillan.
- Oscarsson, H. (1998). Den svenska partirymden: Väljarnas uppfattningar av konfliktstrukturen i partisystemet 1956–1996. *Göteborg Studies in Politics* 54.
- Oscarsson, H. E., Bäckstedt, F., Cederholm Lager, A., Karlsson, R., & Solevid, M. (2024). *Väljarna och valet 2022*.
- Stimson, J. A. (2012). On the meaning & measurement of mood. *Daedalus*, 141(4), 23-34.
- Strøm, K., Müller, W.C., Bergman, T. (Red), *Delegation and Accountability in Parliamentary Democracies*, Comparative Politics (Oxford, 2003; online edn, Oxford Academic).
- Van der Brug, W., & Van Spanje, J. (2009). Immigration, Europe and the 'new' cultural dimension. *European Journal of Political Research*, 48(3), 309-334.
- Wlezien, C. (1995). The Public as Thermostat: Dynamics of Preferences for Spending. *American Journal of Political Science*, 39(4), 981–1000.

Appendix

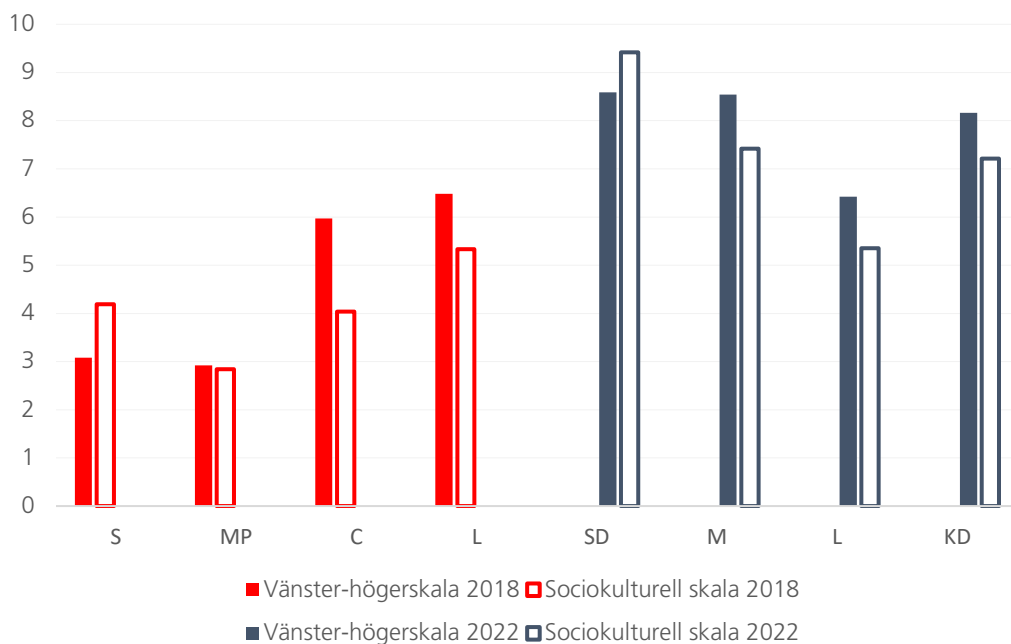
Appendix I Självskattad vänster-högerposition i väljarkåren samt väljarnas uppfattningar av regeringars och regeringssamarbetens vänster-högerpositioner längs vänster-högerskalan och den sociokulturella skalan (inklusive de partier i respektive regeringssamarbeten som uppfattas längst ifrån samarbetets ideologiska genomsnitt)

Källa: Valundersökningarna 2018–2022.

Kommentar: I beräkningarna av regeringarnas genomsnittliga positioner längs vänster-högerskalan ingår endast partier som formellt ingått i den tillträdande regeringen efter respektive val. Eventuella stödpartier eller partier som är del av ett regeringsunderlag har inte räknats med. Genomsnittet för väljarkåren som helhet och för de olika regeringarna är viktade efter såväl valresultaten som regeringspartiers inbördes storlek. Skalan som använts för att mäta traditionella vänster-högeruppfattningar går från 0 "långt till vänster" till 10 "långt till höger" med mittenkategorin 5 "varken till vänster eller höger". Skalan som använts för att mäta kulturella vänster-högeruppfattningar går från 0 "vi bör vara generösa när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige" till 10 "vi bör vara restriktiva när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige". JA = Januariavtalet. Tidö = Tidöavtalet. L = Liberalerna. MP = Miljöpartiet. SD = Sverigedemokraterna.

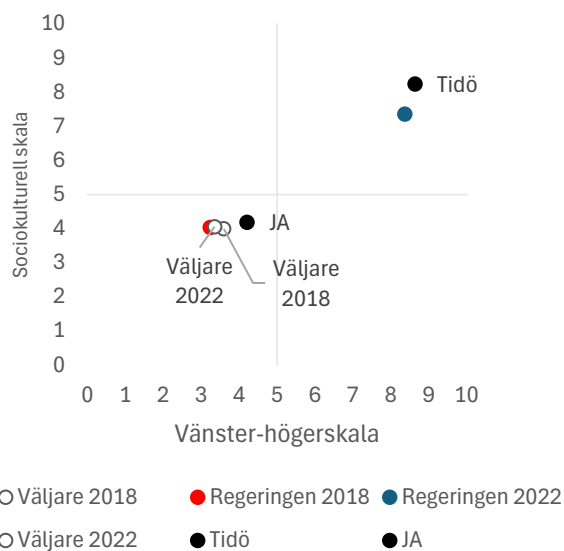
Appendix II Väljarnas uppfattningar av partierna i JA- respektive Tidöavtalets vänster-högerpositioner längs vänster-högerskalan och den sociokulturella skalan 2018 och 2022

Källa: Valundersökningarna 2018–2022.

Kommentar: Genomsnittet för partierna är viktade efter valresultaten. Skalan som använts för att mäta traditionella vänster-högeruppfattningar går från 0 "långt till vänster" till 10 "långt till höger" med mittenkategorin 5 "varken till vänster eller höger". Skalan som använts för att mäta kulturella vänster-högeruppfattningar går från 0 "vi bör vara generösa när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige" till 10 "vi bör vara restriktiva när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige". S = Socialdemokraterna. MP = Miljöpartiet. C = Centerpartiet. L = Liberalerna. SD = Sverigedemokraterna. M = Moderaterna. KD = Kristdemokraterna.

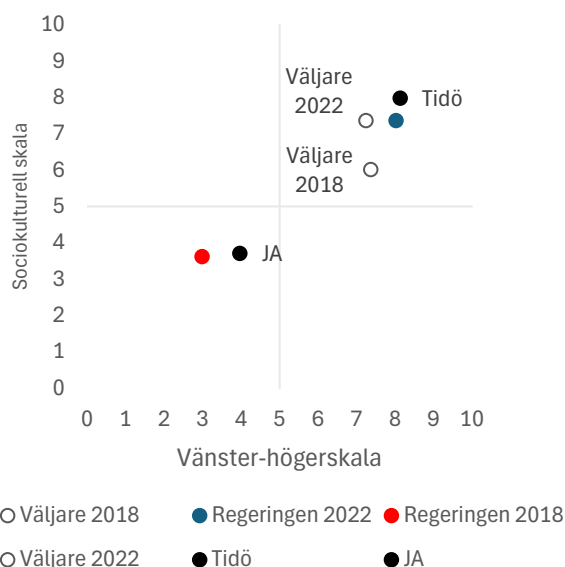
Appendix III Rödgröna väljares uppfattningar av partierna i JA- respektive Tidöavtalets vänster-högerpositioner längs vänster-högerskalan och den sociokulturella skalan 2018 och 2022

Källa: Valundersökningarna 2018–2022.

Kommentar: I beräkningarna av regeringarnas genomsnittliga positioner längs vänster-högerskalan ingår endast partier som formellt ingått i den tillträdande regeringen efter respektive val. Eventuella stödpartier eller partier som är del av ett regeringsunderlag har inte räknats med. Genomsnittet för väljarkåren som helhet och för de olika regeringarna är viktade efter såväl valresultaten som regeringspartiers inbördes storlek. Skalan som använts för att mäta traditionella vänster-högeruppfattningar går från 0 "långt till vänster" till 10 "långt till höger" med mittenkategorin 5 "varken till vänster eller höger". Skalan som använts för att mäta kulturella vänster-högeruppfattningar går från 0 "vi bör vara generösa när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige" till 10 "vi bör vara restriktiva när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige". JA = Januariavtalet. Tidö = Tidöavtalet. Rödgröna väljare = väljare som röstat på något av följande partier: Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet eller Centerpartiet.

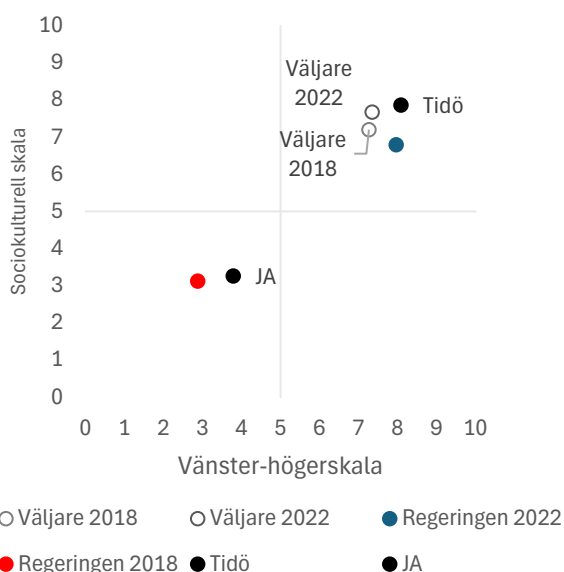
Appendix IV Borgerliga väljares uppfattningar av partierna i JA- respektive Tidöavtalets vänster-högerpositioner längs vänster-högerskalan och den sociokulturella skalan 2018 och 2022

Källa: Valundersökningarna 2018–2022.

Kommentar: I beräkningarna av regeringarnas genomsnittliga positioner längs vänster-högerskalan ingår endast partier som formellt ingått i den tillträdande regeringen efter respektive val. Eventuella stödpartier eller partier som är del av ett regeringsunderlag har inte räknats med. Genomsnittet för väljarkåren som helhet och för de olika regeringarna är viktade efter såväl valresultaten som regeringspartiers inbördes storlek. Skalan som använts för att mäta traditionella vänster-högeruppfattningar går från 0 "långt till vänster" till 10 "långt till höger" med mittenkategorin 5 "varken till vänster eller höger". Skalan som använts för att mäta kulturella vänster-högeruppfattningar går från 0 "vi bör vara generösa när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige" till 10 "vi bör vara restriktiva när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige". JA = Januariavtalet. Tidö = Tidöavtalet. Borgerliga väljare = väljare som röstat på något av följande partier: Moderaterna, Liberalerna eller Kristdemokraterna.

Appendix V Borgerliga väljares uppfattningar av partierna i JA- respektive Tidöavtalets vänster-högerpositioner längs vänster-högerskalan och den sociokulturella skalan 2018 och 2022

Källa: Valundersökningarna 2018–2022.

Kommentar: I beräkningarna av regeringarnas genomsnittliga positioner längs vänster-högerskalan ingår endast partier som formellt ingått i den tillträdande regeringen efter respektive val. Eventuella stödpartier eller partier som är del av ett regeringsunderlag har inte räknats med. Genomsnittet för väljarkåren som helhet och för de olika regeringarna är viktade efter såväl valresultaten som regeringspartiers inbördes storlek. Skalan som använts för att mäta traditionella vänster-högeruppfattningar går från 0 "långt till vänster" till 10 "långt till höger" med mittenkategorin 5 "varken till vänster eller höger". Skalan som använts för att mäta kulturella vänster-högeruppfattningar går från 0 "vi bör vara generösa när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige" till 10 "vi bör vara restriktiva när det gäller hur många flyktingar vi tar emot i Sverige". JA = Januariavtalet. Tidö = Tidöavtalet. Borgerliga väljare = väljare som röstat på något av följande partier: Moderaterna, Liberalerna eller Kristdemokraterna.

Valforskningsprogrammet finns vid Statsvetenskapliga institutionen i Göteborg. Sedan 1954 har vi genomfört empiriska studier av opinionsbildning, val och väljarbeteende och undersökt tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa demokratin.

Syftet med forskningen är bland annat att förklara varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör. Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati och gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Professor Henrik Ekengren Oscarsson leder det svenska Valforskningsprogrammet.

